

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opuscula Spiritiva - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. XXVIII. De Fortitudine. Quae sint ejus officia. Mortem à viro forti contemnendam esse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

erit, quæ tecum in æternum manebit. Tunc pretiosa est pecunia, cum usu largiendi desinit possideri.

3. Quia tenui impensa fieri magna non possunt, ut mediocres sumptus liberalitas regit, ita splendor & magnificentia. Hæ duæ virtutes cætera similes hoc discrepant, quod illa etiam in parvis, hæc non nisi in magnis & luculentis apparet. Cui res angusta domi est, liberalis esse potest: laudem verò magnificentiæ ille solus assequitur, cujus opulentia spectabilis est. Hæc propriè in operis admirabilitate conspicitur. Si quis enim magni pretii gemmam in usum rei divinæ largiatur, eximie potius liberalis quàm magnificus dicendus erit; sed si pretio gemmæ sacrarium, templum, aut aliud splendidum ac mirabile opus extruxerit, magnificus nuncupabitur. Operum verò nomine in quæ magni sumptus conferri possunt, ea intelliguntur, quæ pertinent ad cultum Dei, ad populi utilitatem, ad publicam hilaritatem & ad quædam hominis officia splendidè præstanda. In his decori ratio habenda est, respectu operantis & facultatum. Non est magnificus, qui plura quàm habeat profudit: qui ære alieno se & suos gravat, ut magnificentiæ laudem consequatur. Verè liberalis & magnificus ille est, qui quod donat & expendit, detrahit sibi.

CAP. XXVIII. *De Fortitudine. Quæ sint ejus Officia.
Mortem à viro forti contemnendam esse.*

I. **M**olles sunt hominum animi debilisque natura, quam idcirco fortitudine armare oportet, ne periculis deterriti ab honestate recedamus. Duplex ejus officium est: unum, idque præcipuum, labores atque pericula sustinere: alterum eadem aggredi cum oportet. Vir fortis non se temerè malis ingerit, sed advenientia constanter fert: non appetit formidabilia, sed spernit: ibi extollitur, ubi cæteri deprimuntur: ibi stat, ubi alii jacent: non illum subigit dedecus, non repulsa, non exilium, non injuriæ: non eum carcer, non tormenta, non

ipsa mors exterrēt : omnem luctum, omnem ægritudinem, omnes molestias magnitudine suâ elidit : non se minis aut precibus à recto detorqueri permittit : non despondet animum, etsi plura benè cœptis obsistant impedimenta : non cedit oneri, nec cum officio semel suscepto luctatur ; sed persistit, donec perficiat ; stat rectus sub quolibet pondere : nulla illum vis, nulla potentia, nullus terror minorem facit : periculis undique imminentibus non allidit virtutem nec abscondit. Quò tendat semper attendit, non quid patiatur.

2. Sicut secundo navigans vento variis se subsidiis munit, quibus tempestatem excipiat : sic utile erit tibi, donec prospera est fortuna, quærere præsidia, quibus adversam fortiter feras. Finge tibi jam advenisse quicquid sinistri contingere potest, orbitatem, naufragium, exilium, vulnera, tormenta, morbos, calumniam, contumeliam ; atque ita te compara, ac si jam in discrimine versareris, ut hoc quasi præludio excitatus dicere possis in omni eventu : Hæc jam animo percepi, jam prævidi & contempsi. Ab æterno constitutum est, quid gaudeas, quid fleas : & quamvis, magnâ varietate singulorum vita distinguatur ; summa in unum venit. Accepimus peritura perituri. Quid indignaris ? quid quereris ? etsi omnia tua pereant, nihil perit de tuo. Satius est dare quod repetit Deus, quàm cogi ad solvendum. Virum sapientem etiam in tormentis beatum fore ipsemet Epicurus edocuit. In Phalaridis, inquit, tauro si fuerit, dicet : Quàm suave est hoc, quàm hoc non curo ! Magnum quidem effatum, sed nobis non incredibile, apud quos extant tot Martyrum exempla quorum in pœnis constantia, in flammis alacritas tanta fuit, ut nullo modo sentire tormenta viderentur. Volenti & Deum amanti omnes pœnæ deliciae sunt.

3. Nullibi clarius fortitudinis præstantia elucet, quàm in mortis discrimine. Difficile est animum perducere ad contemptum vitæ, cujus amore ita plerique tenentur, ut nihil eâ felicius, nihil pretiosius æstiment. Sed si sapiens

es, ut te esse oportet, defines inter mala numerare mortem, quæ finis malorum est & initium vitæ. Equo animo exire debes, rediturus. Mors invictam necessitatem habet, eam timere dementis est: dubia enim sunt quæ metuuntur, certa expectantur. Considera nec pueros, nec mente lapsos timere mortem. Turpissimum est autem, si eam tibi securitatem ratio non præstat, ad quam stultitia perducit. Cum exceptione mortis data est vita: vivere noluit, qui mori non vult.

4. Gratificata est nobis natura; cum ad certum tempus usuram spectaculorum suorum concessit: jam exacto tempore discedendum est. Quis sapiens ad extremum spiritum redactus si rursus ei vita concederetur, vellet iterum materni uteri ergastulum subire, resumere amentiam infantia, metus puerilitatis, juventutis pericula, curas virilitatis, labores senectutis? Nemo tam feliciter vixit, cui placeret iterum nasci. Attende igitur quò properes & à quibus discedis. Posses vitæ hujus exitum non timere, si alterius ingressum sperares. Hæc est causa timoris tui, quia inanis bonorum es, quorum incipis in fine vitæ desiderio laborare. Alioquin non trepidares in limine æternæ felicitatis. Viro justo supplicium esset nasci, nisi mors sequeretur.

5. Nemo mortem lætus excepit, nisi qui ad illam se diu composuit. Effice eam tibi assiduâ cogitatione familiarem, ut venientem a lacti animo excipias. Ut satis vixeris non dies faciunt, non anni, sed animus exire gestiens & ad originem suam revolare. Diu vixit, qui benè moritur. Benè moritur, qui benè vixit. Vis mortem tibi tranquillam parare? Assuesce ex alto cuncta despiciere. Non potest mortem timere, qui jam plura sibi eripuit, quàm rapiat mors. Vis tibi vitam jucundam facere? Omnem pro illa sollicitudinem depone: ad omne genus mortis paratus esto, sive gladius vitam, sive febris abrumpat, nihil tua interfit: vitam sic institue ut liceat tibi quotidie dicere: Vixi. Ille securus vivit & lætus moritur, qui se singulis diebus ef-

fert, cui concessum est vivere vitâ peractâ. Non potes benè vivere, nisi quotidie moriaris.

CAP. XXIX. *De Magnanimitate. Viri magnanimi aescrptio.*

1. **M**agnum aliquid ipso nomine sonat Magnanimitas, excelsa virtus, cujus robustissima vis est, semperque tendens ad magna. Sine hac irritus cadet omnis conatus reliquarum virtutum; nam cum multæ in earum exercitatione occurrant difficultates, adversus eas mens erigi & contra audentior ire debet; nec prius abistere, quam perruptis interpositis obicibus ad boni sibi propositi adeptionem generosè pertingat. Hoc præstat homini Magnanimitas, quæ ad magna & heroica opera semper inclinât, Deique opè subnixâ securè ac promptè res quasque difficiles aggreditur. Audendum est aliquid, si vis aliquid esse. Non potest parvo res magna constare. Magna res est homo, cum verè est homo.
2. Magnus animus ad magna semper aspirat, eaque omnia velut minuta contemnit, quæ pro maximis vulgus optat. Opera quidem efficit, quæ multo honore sint digna, sed ipsum honorem, & denegatum non ambit, & spernit oblatum, nisi aliter exigant Dei honor, & obedientia. Nihil ad ostentationem, omnia ad conscientiam refert: recteque facti non ex populi sermone mercedem, sed ex facto petit. In edito stat semper, excelsus, insuperabilis, par sibi in omni rerum statu: nec locis altioribus se ingerit, contentus magnitudine suâ, Super omnia eminet omnium dominus, & ideo nulli se submittit, neminem rogat, quia extra se nullâ re indiget. Nihil est quod ipsum terreat, aut incurvet. Se profert, & spectari vult non vanitatis studio; sed attentò gradu, in quo degit, & Dei donis, quibus refulget. Stat tamen cum his inconcussa humilitas summa coram Deo, quia omnia bona sua, omnemque gloriam in ipsum refundit, pro certo sciens se ex seipso nihil habere, nihil posse, nihil